

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ เป็นผลให้แนวความคิดใน การพัฒนา เปลี่ยนแปลงจากการที่เน้นการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน โดยมีรัฐเป็นองค์กรหลักในการพัฒนา ส่งผลให้ ประชาชนยึดรัฐเป็นศูนย์กลาง มาเน้นการพัฒนาที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยมีรัฐเป็น ผู้สนับสนุนส่งเสริมให้ผลของการพัฒนาตรงกับวัตถุประสงค์ ของรัฐ และความต้องการของ ประชาชน แนวความคิดเกี่ยวกับการยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนามีมานานแล้ว โดยเฉพาะ แนวทางการพัฒนา ปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) เป็นครั้งแรก และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของคน ควบคู่ ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และ โครงสร้างพื้นฐาน เน้นให้คนมีความสามารถ มีศักยภาพในการคิดได้ และทำได้โดยกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินการ พัฒนาชนบทตามแนวทางดังกล่าวมาตั้งแต่เริ่มตั้งกรมการพัฒนาชุมชน เมื่อปี พ.ศ. 2505 จนถึง ปัจจุบัน ซึ่งมีภารกิจสำคัญในการสนองนโยบายรัฐบาล ในด้านการพัฒนาคน ด้านการพัฒนา เศรษฐกิจฐานราก/วิสาหกิจชุมชน และส่งเสริมระบบการจัดการทุนของชุมชนและการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยวิธีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการสามารถพึ่งตนเองได้โดยในส่วนของส่งเสริมและ พัฒนาทุน กรมการพัฒนาชุมชนมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชนบทรวมตัวกันระดม เงินออมเพื่อจัดตั้งกองทุนของชุมชนในรูปแบบ“กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต” เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในด้านเงินทุนประกอบอาชีพหรือใช้จ่ายยามเดือดร้อนจำเป็น โดยการบริหารจัดการของสมาชิกและ ช่วยเหลือแบ่งปันกัน ในชุมชน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจัดตั้งครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2517 ที่ตำบลจันทุม อำเภอสาร์ภักดิ์ จังหวัดเชียงใหม่ และตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล โดย ศ.ดร.ยูวัฒน์ วุฒิเมธี อธิการบดีกรมการพัฒนาชุมชน ภายใต้ปรัชญา “ให้หลักการออมทรัพย์เป็นอุปกรณ์ในการ พัฒนาคน” เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณธรรม 5 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความ รับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ และความไว้วางใจในหมู่สมาชิก (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ลำปาง, 2553: 2)

ปัจจุบันนโยบายของรัฐบาลชุดนายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชินวัตร มีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ ประกอบด้วย นำประเทศไทยไปสู่โครงสร้างเศรษฐกิจที่สมดุล มีความเข้มแข็งของเศรษฐกิจ ภายในประเทศมากขึ้น การนำประเทศไทยสู่สังคมที่มีความปรองดองสมานฉันท์ และนำประเทศ

ไทยไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 อย่างสมบูรณ์ โดยกำหนดนโยบายเป็น 2 ระยะ คือ ระยะเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก และระยะการบริหารราชการ 4 ปี ซึ่งหนึ่งในนโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก คือ การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยเพิ่มเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอีกแห่งละ 1 ล้านบาท จัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี วงเงินเฉลี่ยจังหวัดละ 100 ล้านบาท จัดตั้งกองทุนตั้งตัวได้วงเงิน 1,000 ล้านบาท ต่อสถาบันอุดมศึกษาที่ร่วมโครงการ จัดสรรงบประมาณเข้ากองทุนเอสเอ็มแอล 300,000 ,400,000 และ 500,000 บาทตามขนาดหมู่บ้าน ซึ่งรัฐบาลมองแค่เพียงว่าจะสนับสนุนแหล่งทุนเข้าไปในชุมชน แต่ไม่ยอมมองในชุมชนว่ามีแหล่งทุนที่สำคัญอะไรบ้าง ที่สามารถบริหารจัดการในชุมชนได้ และทุนใดบ้างที่เข้าไปในชุมชนแล้วหายไป (หนังสือพิมพ์ข่าวสดออนไลน์, 20 สิงหาคม 2554 : 14)

การพัฒนาคนให้คิดได้และทำได้ เป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะการแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศ จะต้องแก้ปัญหาเศรษฐกิจในระดับครัวเรือนให้ประสบผลสำเร็จก่อนเป็นอันดับแรก โดยการสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนคิด และแก้ปัญหาของตนเองให้พ้นจากวัฏจักรของความยากจน โดยเฉพาะ ปัญหาหนี้สิน ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่เกิดจากหนี้ยืมสินมาเพื่อตอบสนองความต้องการด้านวัตถุ มากกว่าการนำเงินไปประกอบอาชีพ เพราะเงินทุนคือปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้ ถ้าใช้จ่ายไม่ถูกหลักก็จะส่งผลต่อ การดำรงชีพของครัวเรือนจะประสบปัญหา ก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคมของประเทศในที่สุด (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลำปาง, 2553 : 1)

การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลน เงินทุนนั้น เป็นแนวความคิดตั้งแต่เริ่มมีกระบวนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ครั้งแรก เนื่องจากในสมัยก่อนประชาชนไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน การกู้เงินจากธนาคารเพื่อนำมาใช้จ่ายในครอบครัวหรือลงทุนในการประกอบอาชีพทำได้ยาก มีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อนและมักจะไม่ได้รับการอนุมัติให้กู้ยืม แต่ในปัจจุบันการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประชาชนรายย่อยมีมากขึ้น สามารถกู้ยืมเงินทุนมาประกอบอาชีพได้ แต่เมื่อได้กู้ยืมเงินได้นำเงินไปใช้ในการตอบสนองความต้องการด้านวัตถุ มากกว่าการนำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพ เพราะเข้าใจว่าเงินทุนมีมากขึ้นในพื้นที่ ทำให้การบริหารจัดการเงินทุนที่ได้มาสร้างปัญหามากกว่าสร้างรายได้ จึงได้ยึดหลักการแนวทางในการพัฒนาคน โดยให้ประชาชนคิด และแก้ปัญหาของตนเอง ซึ่งได้รับการยอมรับว่าประสบผลสำเร็จ ในการบริหารจัดการการเงินทุน ให้กับประชาชนได้ คือ การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีลักษณะเดียวกันกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นวิธีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุนของประชาชน โดยประชาชน ซึ่งมีรัฐเป็นผู้สนับสนุนทางด้านความรู้และวิธีการ ใช้ทรัพยากรในหมู่บ้าน/ ตำบล เป็นหลักในการดำเนินการ โดยใช้การรวมตัวของประชาชนในหมู่บ้านสะสมเงิน

ที่จะได้จากการออมอย่างสม่ำเสมอจากรายได้ของตนเองหรือครอบครัวเพื่อใช้เงินทุนที่ได้จากการสะสมร่วมกันเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพของตนเอง และบุคคลอื่นๆ ภายในชุมชน ตลอดจนจนถึงการใช้จ่ายในครอบครัว (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลำปาง 2553 : 2)

อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 ตำบล 73 หมู่บ้าน ประชากรประกอบอาชีพหลักคือการทำนา ทำสวนยางพาราทำไร่มันสำปะหลังและรับจ้างทั่วไป ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องการเงินทุนเพื่อใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ และปัจจุบันในพื้นที่อำเภอเฝ้าไร่ มีการจัดเก็บข้อมูลการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในพื้นที่ ทั้งหมด 64 กลุ่ม สมาชิกจำนวน 9,359 คน เงินสะสมสะสม จำนวน 37,334,087 บาท การจัดระดับการพัฒนาออมทรัพย์เพื่อการผลิตจากแบบสำรวจข้อมูลการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเพื่อประเมินผลการพัฒนาออมทรัพย์เพื่อการผลิตของกรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งแบบสำรวจ ชุด ใช้สำรวจกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจำนวน 1 กลุ่ม เป็นข้อมูลเชิงประเมินผลการดำเนินงาน ประกอบด้วยตัวชี้วัดการดำเนินงานจำนวน 4 ด้าน 32 ตัวชี้วัด โดยให้พัฒนากรสอบถาม ข้อมูลนี้กับคณะกรรมการบริหารงานกลุ่ม พร้อมกับตรวจสอบหลักฐานเอกสารต่าง ๆ ประกอบ ซึ่งมีเกณฑ์ การจัดระดับ ดังนี้ ระดับ 3 หมายถึง กลุ่มที่มีผลงานดี เงื่อนไขคือ ต้องได้คะแนนรวมทั้ง 77 คะแนนขึ้นไป และตัวชี้วัดหลัก ได้ 3 คะแนน จำนวน 8 ตัว ขึ้นไป (ถ้าไม่เป็นไปตามเงื่อนไขทั้ง 2 อย่าง เป็นระดับ 2) ระดับ 2 หมายถึง กลุ่มที่มีผลงานพอใช้ เงื่อนไขคือ ต้องได้คะแนนรวมทั้ง 58-76 คะแนน และตัวชี้วัดหลัก ได้ 3 คะแนน จำนวน 6 ตัว ขึ้นไป (ถ้าไม่เป็นไปตามเงื่อนไขทั้ง 2 อย่าง เป็นระดับ 1) ระดับ 1 หมายถึง กลุ่มที่มีผลงานต้องปรับปรุงและพัฒนา เงื่อนไขคือ ได้คะแนนรวมทั้ง 58 คะแนน ซึ่งผลการประเมินผลการพัฒนาออมทรัพย์เพื่อการผลิตของอำเภอเฝ้าไร่ จำนวน 64 กลุ่ม ปรากฏว่า อยู่ในระดับดี จำนวน 36 กลุ่ม ระดับพอใช้ จำนวน 20 กลุ่มและ ระดับต้องปรับปรุง จำนวน 8 กลุ่ม และเมื่อดูจากผลการจัดระดับแล้วสามารถพิจารณาได้ว่ามีทั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ประสบผลสำเร็จ และไม่ประสบผลสำเร็จ (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเฝ้าไร่, 2555 : 3)

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่รับผิดชอบงานด้านการพัฒนาทุนชุมชน จึงต้องการศึกษาว่าปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่สามารถบริหารจัดการได้ในระดับดี ในขณะที่มีเงินทุนจากภายนอกเข้ามาสนับสนุนอย่างมาก และยังสามารถดำเนินงานได้ประสบความสำเร็จ เพื่อนำผลการศึกษา ไปปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีการพัฒนา ระดับต้องปรับปรุง และระดับพอใช้ ให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนและมีส่วนในการพัฒนาชุมชนในทุกๆด้านต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงาน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

สมมติฐานการวิจัย

1. การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคายอยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง การมีส่วนร่วม การวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการพึ่งตนเอง มีผลต่อการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีด้านภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง การมีส่วนร่วม การวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการพึ่งตนเอง (สุคใจ กรองทอง, 2553 : 83-86) และการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ครอบคลุม ด้าน โครงสร้างและกระบวนการทำงาน ด้านบริหารเงินทุนและทรัพยากร ด้านการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กร และด้านผลประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชน (การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต, 2553 : 69)

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัย คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำนวน 64 กลุ่ม

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำนวน 64 กลุ่ม สมาชิกจำนวน 9,359 คน (สรุปผลการดำเนินงานสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเฝ้าไร่, 2555 : 2)

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำนวน 9,359 คน ผู้วิจัยหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973 ; อ้างถึงในรังสรรค์ สิงห์เลิศ 2551 : 70) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน นำจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 มาคำนวณหาตัวแทนกลุ่มจาก 64 กลุ่ม ได้กลุ่มละ 6 คน จากนั้นทำการสุ่มตัวแทนกลุ่มด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยทำรายชื่อของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ใส่ในกล่องแล้วหยิบขึ้นทีละรายชื่อและบันทึกรายชื่อนั้นไว้ เพื่อทุกรายชื่อที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีโอกาสถูกเลือก เท่า ๆ กัน จนกระทั่ง ได้รายชื่อของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ครบตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาคั้งนี้ใช้ระยะเวลาของการศึกษาระหว่าง วันที่ 12 เดือนมีนาคม ถึง วันที่ 30 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2556

5. ขอบเขตด้านตัวแปรการวิจัย

5.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ประกอบด้วย

- 5.1.1 ด้านภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง
- 5.1.2 การมีส่วนร่วม
- 5.1.3 การวางแผนเชิงกลยุทธ์
- 5.1.4 การพึ่งตนเอง

5.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต คั้งนี้ (การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต, 2553 : 69)

- 5.2.1 ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน
- 5.1.2 ด้านบริหารเงินทุนและทรัพยากร
- 5.1.3 ด้านการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กร
- 5.1.4 ด้านผลประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หมายถึง การรวมกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมออมทรัพย์ เพื่อการผลิต อำเภอฝ้าไร่ ที่เกิดจากการรวมตัวของประชาชนเพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการประหยัดทรัพย์แล้วนำมาสะสม รวมกันทีละเล็กทีละน้อย เป็นประจำ อย่างสม่ำเสมอ เรียกว่า “เงินสัจจะสะสม” เพื่อให้เป็นทุน ให้สมาชิกที่มีความจำเป็นเดือดร้อนกู้ยืมไปใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพหรือเพื่อสวัสดิการของตนเองและครอบครัว

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมายถึง สิ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี หรือไม่ดี ของการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้แก่

2.1 ด้านภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำพยายามเปลี่ยนแปลงผู้ตามให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความไว้วางใจ เกิดความจงรักภักดีและเชื่อถือในตัวผู้นำเกิดความคล้อยตาม พยายามแก้ปัญหาในการปฏิบัติ เกิดความมั่นใจในตนเอง มีความรับผิดชอบและยอมอุทิศตนเพื่อองค์กร มีความสามารถในการจูงใจคนให้ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ ทำให้ผู้คนรู้สึกอยากจะทำตามไปทุกหนทุกแห่ง ขณะเดียวกันก็ต้องส่งเสริมลูกน้องให้ได้แสดงออกถึงความรู้สึกความสามารถ ให้มีโอกาสดำเนินงานให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ต้องสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานที่อบอุ่น ซึ่งจะส่งผลให้ลูกน้องเกิดความรักความผูกพันต่อองค์กร และต้องมีความสามารถในการเผชิญกับปัญหาที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มีความพยายามเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาตนเองตลอดเวลา และเป็นผู้ที่มองการณ์ไกลสามารถทำความเข้าใจเป็นความจริง

2.2 การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการคิดค้นหาปัญหาและสาเหตุ วิเคราะห์ปัญหา มีส่วนร่วมในวางแผน โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน ระเบียบข้อบังคับ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือเข้าร่วมบริหารงาน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และติดตาม ประเมินผล

2.3 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง เป็นการจัดทำแผนที่เป็นระบบและเป็นกระบวนการที่มีความชัดเจนทุกขั้นตอน มีการวิเคราะห์ศักยภาพ สภาพปัญหา ความสามารถในการดำเนินงานของกลุ่มมีการกำหนดภารกิจ และวัตถุประสงค์ของกลุ่มอย่างชัดเจน กระบวนการทำงานมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีทิศทางเดียวกันและมีการบูรณาการการเชื่อมโยงระหว่างแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติ มีการนำแผนไปปฏิบัติ ได้จริง มีการวางแผนเพื่อพัฒนากลุ่มสู่การบริหารจัดการที่เกิดผลกำไร และมีแผนการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานและความสำเร็จของกลุ่ม

2.4 การพึ่งตนเองหมายถึงการที่สมาชิกในกลุ่มออมทรัพย์มีจิตสำนึกและความตื่นตัว มีความสามารถในการออมเงิน และการระดมเงินออมจากสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์มีการเพิ่มขึ้นของ

เงินออมในกลุ่ม มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตน หรือมีความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ให้เกิดประสิทธิภาพ ด้วยความร่วมมือระหว่างสมาชิกและคณะกรรมการ มีความรับผิดชอบร่วมกัน รวมถึงกลุ่มมีความสามารถในการสร้างเครือข่ายของกลุ่มออมทรัพย์ทั้งในชุมชนและภายนอกชุมชน

3. การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หมายถึง กิจกรรมการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกิจกรรมของกลุ่ม รวมถึงเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ทำให้สามารถเห็นภาพการพัฒนาของกลุ่ม กิจกรรม และเครือข่าย ในด้านต่าง ๆ โดยสรุปการประเมินผลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้แก่

3.1 โครงสร้างและกระบวนการทำงาน หมายถึง การทำงานภายในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อย่างเป็นระบบ โดยมี คณะกรรมการ สมาชิก ระเบียบข้อบังคับ ที่ทำการกลุ่ม การบริหารจัดการ ระบบข้อมูล กระบวนการทำงานในรูปแบบเครือข่าย คณะกรรมการมาจากการเลือกตั้งของสมาชิก มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการอย่างชัดเจนและมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ คณะกรรมการมีการประชุมกันอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ราษฎรในหมู่บ้านเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมากกว่าร้อยละ 70 สมาชิกมากกว่า ร้อยละ 75 ส่งเงินสัจจะสะสมเป็นประจำทุกเดือน และตรงตามกำหนด สมาชิกที่กู้เงินจากกลุ่มส่งคืนเงินกู้ตรงตามกำหนดเวลา ร้อยละ 90 ขึ้น ไป สมาชิกตั้งแต่ร้อยละ 25 ขึ้น ไปเพิ่มวงเงิน สัจจะสะสม ระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม ถูกกำหนดร่วมกัน โดยผ่านเวทีประชาคมของสมาชิก และมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร สมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ กลุ่มออมทรัพย์มีสถานที่ทำการกลุ่มที่ถาวร กลุ่มมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มทุกขั้นตอน สมาชิกเข้าร่วมการประชุมใหญ่สามัญประจำปีอย่างพร้อมเพรียง มีการจัดทำระบบข้อมูล ได้แก่ ทะเบียนสมาชิก, ทะเบียนครุภัณฑ์ เป็นต้น การเชื่อมโยงเงินทุน/ทรัพยากรกับกลุ่ม/องค์กรอื่น ๆ เชื่อมโยงแหล่งทุนทั้งภายในและภายนอกชุมชน

3.2 การบริหารเงินทุนและทรัพยากร หมายถึง ความมีวินัยทางการบริหารเงินทุน และการควบคุมการเงิน การจัดทำบัญชี เงินสด-รับ-จ่าย งบกำไรขาดทุนและงบดุล ความโปร่งใส ความมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเงินทุน มีการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการเงินอย่างครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน มีการจัดทำบัญชีเงินสด รายรับ - รายจ่าย, งบกำไร - ขาดทุน อย่างครบถ้วนและถูกต้อง มีการนำเงินฝากไว้กับสถาบันทางการเงินเป็นประจำทุกเดือน มีการรายงานสถานะทางการเงินให้กับกรรมการและสมาชิกทราบปีละ 2 ครั้งขึ้นไป และติดประกาศไว้ ณ ที่ทำการกลุ่ม การบริหารด้านการเงินเป็นไปด้วยความโปร่งใสมีการตรวจสอบบัญชีโดยคณะกรรมการกลุ่มปีละ 6 ครั้งขึ้นไป และเชิญเจ้าหน้าที่มาร่วมตรวจสอบด้วย มีการนำเงินให้

สมาชิกู้และนำไปลงทุนหรือดำเนินกิจกรรมเชิงธุรกิจในด้านอื่น ๆ กิจกรรมที่กลุ่มดำเนินงานมีผล
กำไร

3.3 การพัฒนาขีดความสามารถขององค์กร หมายถึง การพัฒนาความรู้/ศักยภาพแก่
คณะกรรมการ การพัฒนาความรู้/ศักยภาพแก่สมาชิก การพัฒนาขีดความสามารถของกลุ่ม มีการ
พัฒนาศักยภาพแก่คณะกรรมการ เช่น การเข้ารับการอบรม ดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินทุน
มีการแลกเปลี่ยนแนวคิดหลักการ วิธีการดำเนินงานกับองค์กรภายนอก มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ระหว่างกลุ่ม/กองทุนอื่น ๆ /เครือข่ายอื่น มีการพัฒนาความรู้ศักยภาพแก่สมาชิก เช่น การจัด
ฝึกอบรม ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพแก่สมาชิก มีจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ด้านการประกอบอาชีพและวิสาหกิจชุมชนให้กับสมาชิกกลุ่ม มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อ
ประกอบอาชีพเสริม กลุ่มเป็นแกนนำในการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลด้านการแก้ไข
ปัญหาความยากจน เช่น การส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

3.4 ผลประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชน หมายถึง การจัดระบบการบริการและ
สวัสดิการให้แก่สมาชิกและครอบครัว มีการปันผลกำไรและเฉลี่ยคืนให้สมาชิกทุกปี มีการนำเงิน
ปันผลเก็บไว้เป็นทุนสำรองในการดำเนินงาน และการจัดสวัสดิการแก่สมาชิก มีการจัดสวัสดิการ
แก่สมาชิกจำนวน 3 อย่างขึ้นไป เช่น ดูแลการเกิด ดูแลผู้ป่วย ดูแลคนตาย และมีการจัดสวัสดิการ
แก่ชุมชน จัดสวัสดิการให้กับสมาชิกและครัวเรือนยากจน /หรือผู้ด้อยโอกาสในชุมชนอย่างทั่วถึง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปเป็นแนวทางส่งเสริม และสนับสนุนการ
ปฏิบัติงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในเขตอำเภอฝ้ายไร่ ที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินนำไป
ปรับใช้ในการทำงาน และนำผลจากการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานพัฒนาชุมชน
อำเภอฝ้ายไร่ ในการหาแนวทางสนับสนุนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน